

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hetedik tanács)

2016. június 22.*

„Előzetes döntéshozatal — Szellemi tulajdon — Közösségi formatervezési minták — 6/2002/EK rendelet — 32. és 33. cikk — Hasznosítási engedély — Közösségi formatervezésiminta-oltalmi lajstrom — A hasznosító joga arra, hogy bitorlás miatti igényét annak ellenére érvényesítse, hogy a hasznosítási engedélyt nem jegyezték be a lajstromba — A hasznosító joga arra, hogy bitorlás miatti igényét a saját kárának megtérítése érdekében érvényesítse”

A C-419/15. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi tartományi legfelsőbb bíróság, Németország) a Bírósághoz 2015. július 30-án érkezett, 2015. július 21-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Thomas Philipps GmbH & Co. KG**

és

a **Grüne Welle Vertriebs GmbH** között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (hetedik tanács),

tagjai: C. Toader tanácselnök, A. Rosas és E. Jarašiūnas (előadó) bírák,

főtanácsnok: M. Wathelet,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a német kormány képviseletében T. Henze, J. Möller és J. Mentgen, meghatalmazotti minőségben,
- a lengyel kormány képviseletében B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: német.

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendelet (HL 2002. L 3., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 142. o.) 32. cikke (3) bekezdésének és 33. cikke (2) bekezdése első mondatának értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet a Thomas Philipps GmbH & Co. KG és a Grüne Welle Vertriebs GmbH között, a Grüne Welle Vertriebs által a Thomas Philipps-szel szemben, közösségi formatervezésiminta-oltalom bitorlásából eredő kár megtérítésére irányuló kártérítési kereset tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

- 3 A 6/2002 rendelet (29) preambulumbekkezdése szerint:

„Alapvető fontosságú, hogy a közösségi formatervezésiminta-oltalomból eredő jogok a Közösség területének egészén hatékonyan érvényesíthetők legyenek.”
- 4 A 6/2002 rendelet értelmezni kért 32. és 33. cikke, 28. és 29. cikkéhez hasonlóan e rendeletnek „A közösségi formatervezésiminta-oltalom mint a vagyoni forgalom tárgya” elnevezésű III. címe alatt található.
- 5 Az említett rendeletnek „A lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalom átruházása” című 28. cikke előírja:

„A lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalom átruházására a következő rendelkezések irányadók:

 - a) a felek bármelyikének kérelmére az átruházást a lajstromba be kell jegyezni, és közzé kell tenni;
 - b) a jogutód a közösségi formatervezési minta lajstromozásából eredő jogokra mindaddig nem hivatkozhat, amíg az átruházást a lajstromba be nem jegyezték;

[...]”
- 6 Ugyanezen rendeletnek „A lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalom mint dologi jogok tárgya” című 29. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) A lajstromozás alapján oltalomban részesülő közösségi formatervezési minta biztosítékul adható és dologi jogok tárgya lehet.

(2) A felek bármelyikének kérelmére az (1) bekezdésben említett jogokat a lajstromba be kell jegyezni, és közzé kell tenni.”
- 7 A 6/2002 rendelet „Hasznosítási engedély” című 32. cikkének értelmében:

„(1) A közösségi formatervezési minta hasznosítási engedély tárgya lehet a Közösség egésze vagy egy része tekintetében. A hasznosítási kizárólagos vagy nem kizárólagos lehet.

[...]

(3) A hasznosítási szerződés rendelkezéseinek sérelme nélkül a hasznosító a közösségi formatervezésiminta-oltalom bitorlása miatt pert csak az oltalom jogosultjának hozzájárulásával indíthat. Kizárólagos hasznosítási engedély esetén azonban a hasznosító a bitorlási pert megindíthatja, ha a közösségi formatervezésiminta-oltalom jogosultja – az erre irányuló felhívás ellenére – észszerű időn belül a per megindítása iránt nem intézkedik.

(4) A hasznosító a neki okozott kár megtérítése céljából jogosult arra, hogy a közösségi formatervezésiminta-oltalom jogosultja által indított bitorlási perbe beavatkozzon.

(5) A lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalomra vonatkozó hasznosítási engedélyt vagy annak átruházását bármelyik fél kérelmére a lajstromba be kell jegyezni, és közzé kell tenni.”

- 8 Az említett rendelet „Harmadik személyekkel szembeni joghatások” című 33. cikke az alábbiakat írja elő:

„(1) A 28., a 29., a 30. és a 32. cikkben említett jogcselekmények harmadik személyekkel szembeni joghatásait a 27. cikk szerint meghatározott tagállam joga határozza meg.

(2) Lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalom esetén a 28., a 29. és a 32. cikkben említett jogcselekmények harmadik személyekkel szemben valamennyi tagállamban csak a lajstromba történt bejegyzésüket követően hatályosak. Az ilyen cselekmény joghatása azonban a lajstromba történő bejegyzést megelőzően is beáll olyan harmadik személyekkel szemben, akik e cselekmény időpontját követően a lajstromozás alapján oltalomban részesülő közösségi formatervezési mintára alapított jogokat szereztek, és a cselekményről a jog megszerzésének időpontjában tudomásuk volt.

(3) A (2) bekezdés nem alkalmazható arra, aki a lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalmat, illetve a lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalomra alapított jogot üzleti vállalkozás egészének átruházásával vagy egyetemleges jogutódlással más módon szerezte meg.

[...]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 9 A Grüne Welle Vertriebs a svájci székhelyű EMKER SA által 0008770030-0001. számon lajstromozott, mosólabdára vonatkozó közösségi formatervezésiminta-oltalom hasznosítási engedélyének kizárólagos jogosultja Németország tekintetében. Ezt a hasznosítási engedélyt nem jegyezték be a közösségi formatervezésiminta-oltalmi lajstromba (a továbbiakban: lajstrom).
- 10 A Thomas Philipps mintegy 200 fióküzletben és az interneten promóciós termékeket forgalmaz. Ő forgalmazta, más termékek mellett, a „kerámia-granulátummal töltött mosógéplabda” megjelölésű mosólabdát.
- 11 Mivel álláspontja szerint ez a termék a mosólabdára vonatkozó lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalom bitorlásának minősül, és mivel a jogosult felhatalmazta arra, hogy a formatervezésiminta-oltalomra vonatkozó összes jogot a saját nevében érvényesítse, a Grüne Welle Vertriebs felszólította a Thomas Philippsset, hogy tartózkodjon annak forgalmazásától, amire az utóbbi kötelezettséget vállalt.
- 12 A Grüne Welle Vertriebs által előterjesztett, a kárának megtérítése iránti kérelem, valamint a bizonyításfelvétel iránti kérelmek tárgyában eljáró elsőfokú bíróság megállapította a Thomas Philipps felelősségét, mivel álláspontja szerint a felperes bizonyította, hogy a kártérítési igényt jogosult a saját nevében érvényesíteni. A Thomas Philips e határozattal szemben fellebbezést terjesztett elő, és az

Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi tartományi legfelsőbb bíróság, Németország) előtt azt állítja, hogy a Grüne Welle Vertriebs nem jogosult az említett közösségi formatervezésiminta-oltalomból eredő igények érvényesítésére.

- 13 Az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi tartományi legfelsőbb bíróság) először is arra keres választ, hogy a 6/2002 rendelet 32. cikkének (3) bekezdése előírtaknak megfelelően a formatervezésiminta-oltalom jogosultjának hozzájárulásával eljáró Grüne Welle Vertriebs keresete annak ellenére is elfogadható-e, hogy nem jegyezték be hasznosítóként a lajstromba. E bíróság megjegyzi, hogy e rendelkezés pusztán szó szerinti értelmezése nemleges választ eredményez, de a megállapított szabályt úgy is lehet értelmezni, hogy az csak a jóhiszemű szerzés eseteire vonatkozik, és e mellett szól az e rendelet 33. cikke (2) bekezdésének második mondatában megfogalmazott szabály.
- 14 Az Oberlandesgericht Düsseldorfban (düsseldorfi tartományi legfelsőbb bíróság) másodszor a 6/2002 rendelet 32. cikkének (3) és (4) bekezdése között fennálló kapcsolatra vonatkozóan merül fel kérdés. Annak megállapítását követően, hogy a Grüne Welle Vertriebs az elmaradt haszonból eredő saját kárának megtérítését kéri, ez a bíróság megjegyzi, hogy a formatervezésiminta-oltalom jogosultja keresetének hiányában ez a kérelem csak akkor lehet eredményes, ha az említett rendelet 32. cikkének (3) bekezdése a hasznosító számára lehetővé teszi, hogy a kár megtérítése tárgyában önállóan járjon el. E bíróság számára nem tűnik egyértelműnek, hogy az utóbbi rendelkezés pusztán a formatervezésiminta-oltalom jogosultját megillető jogok – képviselő útján történő –, érvényesítését teszi lehetővé, vagy azt úgy kell értelmezni, hogy az abban meghatározott eljárás a hasznosító saját kárának megtérítésére irányuló eljárásokat is magában foglalja. Ezenfelül ez a bíróság megjegyzi, hogy e rendelet 32. cikkének (4) bekezdését úgy is lehet értelmezni, hogy kizárólag ez a bekezdés szabályozza a hasznosító erre vonatkozó jogérvényesítési lehetőségét.
- 15 E körülményekre tekintettel az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi tartományi legfelsőbb bíróság) felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

- „1) Ellentétes-e a 6/2002 rendelet 33. cikke (2) bekezdésének első mondatával a lajstromozott közösségi formatervezési minta bitorlása miatti igények közösségi formatervezésiminta-oltalmi lajstromba nem bejegyzett hasznosító általi érvényesítése?
- 2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén: a közösségi formatervezési minta kizárólagos hasznosítója érvényesítheti-e 6/2002 rendelet 32. cikkének (3) bekezdése értelmében az oltalom jogosultjának engedélye mellett önállóan indított jogvitában a saját kárának megtérítésére vonatkozó igényeket, vagy csak a maga az oltalom jogosultja által az őt megillető közösségi formatervezésiminta-oltalom bitorlása miatt indított jogvitába avatkozhat be a hivatkozott rendelkezés (4) bekezdése értelmében?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 16 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 6/2002 rendelet 33. cikke (2) bekezdésének első mondatát úgy kell-e értelmezni, hogy a hasznosító nem érvényesítheti a hasznosítási engedély tárgyát képező, lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalom bitorlása miatti igényeket, ha a hasznosítási engedélyt nem jegyezték be a lajstromba.
- 17 A 6/2002 rendelet 33. cikke (2) bekezdésének első mondatából – amely szerint „[lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalom esetén a 28., a 29. és a 32. cikkben említett jogcselekmények harmadik személyekkel szemben valamennyi tagállamban csak a lajstromba történt bejegyzésüket

követően hatályosak” – az tűnik ki, hogy az említett jogcselekmények a következők: a lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalom átruházása, azon dologi jog létesítése és arra hasznosítási engedély adása. Különállóan olvasva ezt a mondatot úgy is lehetne értelmezni, hogy a hasznosító, amennyiben a hasznosítási engedély nincs a lajstromba bejegyezve, az engedély által biztosított jogokat harmadik személyekkel szemben – beleértve a formatervezésiminta-oltalom bitorlóját is – nem érvényesítheti.

- 18 Valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez azonban nemcsak annak szövegét, hanem szöveggörnyezetét és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi (2012. november 22-i Brain Products ítélet, C-219/11, EU:C:2012:742, 13. pont; 2015. június 16-i Lanigan-ítélet, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 19 Azon szöveggörnyezetet illetően, amelybe a 6/2002 rendelet 33. cikke (2) bekezdésének első mondata illeszkedik, először is meg kell jegyezni, hogy e bekezdés második mondata korlátozza az első mondatban megállapított szabályt az „olyan harmadik felek” vonatkozásában, akik a szóban forgó jogcselekményt követően „szereztek jogot”, lajstromozott közösségi formatervezési mintán, de a jogszerzés időpontjában tudomásuk volt e jogcselekményről. A 33. cikk (3) bekezdése kivételt állapít meg e szabály alól azon személy tekintetében, „aki a lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalmat, illetve a lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalomra alapított jogot” üzleti vállalkozás egészének átruházásával vagy egyetemes jogutódlással más módon szerezte meg. Ekképpen a 6/2002 rendelet 33. cikke (2) és (3) bekezdésének szó szerinti és rendszertani értelmezése alátámasztja azt a feltételezést, hogy e rendelkezés egészének célja a rendelet 28., 29. és 32. cikkében említett jogcselekmények azon harmadik személyekkel szembeni joghatásainak szabályozása, akik a lajstromozott közösségi formatervezési mintára vonatkozó jogok jogosultjai, vagy azok jogosultjai lehetnek (lásd analógia útján: 2016. február 4-i Hassan-ítélet, C-163/15, EU:C:2016:71, 20. pont).
- 20 Meg kell állapítani továbbá, hogy a 6/2002 rendelet 33. cikket magában foglaló III. címének „A közösségi formatervezésiminta-oltalom mint a vagyoni forgalom tárgya” az elnevezése. Ennek alapján az e fejezetben szereplő valamennyi cikk olyan szabályokat tartalmaz, amelyek a közösségi formatervezési mintára mint a vagyoni forgalom tárgyára vonatkoznak. Ez e rendelet 28., 29. és 32. cikke esetében is így van, amely cikkek olyan cselekményekre vonatkoznak, amelyek közös vonása az, hogy céljuk vagy eredményük a formatervezési mintára vonatkozó jog alapítása vagy átruházása.
- 21 Végül meg kell állapítani, hogy a 6/2002 rendelet 32. cikke (3) bekezdésének első mondata értelmében a hasznosítónak a közösségi formatervezésiminta-oltalom bitorlása miatti eljárás indítására vonatkozó joga – a hasznosítási szerződés rendelkezéseinek sérelme nélkül – csak e formatervezési minta jogosultjának hozzájárulásától függ.
- 22 Meg kell továbbá jegyezni, hogy a 6/2002 rendelet 32. cikkének (5) bekezdése szerint a hasznosítási engedélyt bármelyik fél kérelmére be kell jegyezni a lajstromba. Ugyanakkor e cikk, e rendelet 29. cikkéhez hasonlóan, nem tartalmaz az említett rendelet 28. cikkének b) bekezdéséhez hasonló rendelkezést, amely szerint „a jogutód a közösségi formatervezési minta lajstromozásából eredő jogokra mindaddig nem hivatkozhat, amíg az átruházást a lajstromba be nem jegyezték”.
- 23 Egyébiránt a 6/2002 rendelet 28. cikkének b) pontja értelmét vesztené, ha a rendelet 33. cikkének (2) bekezdését úgy kellene értelmezni, hogy az megakadályozza bármely harmadik féllel szemben a rendelet 28., 29. és 32. cikkében említett valamennyi jogcselekményre történő hivatkozást, amennyiben azok nem kerültek bejegyzésre a lajstromba.
- 24 Ami a 6/2002 rendelet 33. cikke (2) bekezdésének első mondatában található szabály célját illeti, tekintettel a jelen ítélet 19. és 20. pontjában szereplő megállapításokra, meg kell jegyezni, hogy a rendelet 28., 29. és 32. cikkében említett, a lajstromba be nem jegyzett jogcselekmények harmadik

felekkel szembeni érvényesíthetlensége azon személyek védelmére irányul, akik a közösségi formatervezési mintára mint a vagyoni forgalom tárgyára vonatkozó jogokkal rendelkeznek vagy rendelkezhetnek. Ebből következően az említett rendelet 33. cikke (2) bekezdésének első mondata nem alkalmazható az alapügyben szóban forgóhoz hasonló helyzetre, amelyben a hasznosítási engedély jogosultja azt rója fel egy harmadik személynek, hogy a formatervezésiminta-oltalom bitorlásával megsértette a közösségi formatervezésiminta-oltalomból eredő jogokat (lásd analógia útján: 2016. február 4-i Hassan-ítélet, C-163/15, EU:C:2016:71, 25. pont).

- 25 Mindezekre tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 6/2002 rendelet 33. cikke (2) bekezdésének első mondatát úgy kell értelmezni, hogy a hasznosító a hasznosítási engedély tárgyát képező közösségi formatervezésiminta-oltalom bitorlása miatti igényeket akkor is érvényesítheti, ha a hasznosítási engedélyt nem jegyezték be a lajstromba.

A második kérdésről

- 26 A második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 6/2002 rendelet 32. cikkének (3) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az e rendelkezés alapján a közösségi formatervezésiminta-oltalom bitorlása miatt a hasznosító által indított eljárásban az utóbbi kérheti-e a saját kárának megtérítését.
- 27 Míg a 6/2002 rendelet 32. cikkének (4) bekezdése kimondja, hogy a hasznosító a neki okozott kár megtérítése céljából jogosult arra, hogy a közösségi formatervezésiminta-oltalom jogosultja által indított bitorlási perbe beavatkozzon, e rendelet 32. cikkének (3) bekezdése nem határozza meg közelebbről azt, hogy a hasznosító igényelheti-e e kár megtérítését, amikor az e rendelkezés szerinti bitorlási pert ő maga indítja meg.
- 28 Mindazonáltal e két rendelkezést együttesen kell értelmezni, amelyek a közösségi formatervezési minta hasznosítója előtt nyitva álló jogorvoslati rendszert hoznak létre a közösségi formatervezésiminta-oltalom bitorlójával szemben. Ezek a rendelkezések lehetővé teszik, hogy a hasznosító a jogait vagy kereset útján érvényesítse – a formatervezésiminta-oltalom jogosultjának hozzájárulásával, vagy kizárólagos hasznosítási engedély esetén e jogosult értesítését követően, ha a jogosult észszerű időn belül a per megindítása iránt nem intézkedik –, vagy pedig a formatervezésiminta-oltalom jogosultja által indított bitorlási perbe való beavatkozás útján. Ez utóbbi jogorvoslati lehetőség csak a nem kizárólagos hasznosítási engedély azon jogosultja előtt áll nyitva, aki a formatervezésiminta-oltalom jogosultjától nem kap hozzájárulást ahhoz, hogy önállóan járjon el.
- 29 Noha a hasznosító a saját kárának megtérítését a közösségi formatervezésiminta-oltalom jogosultja által indított bitorlási perbe történő beavatkozás útján is igényelheti, semmi sem képezi akadályát annak, hogy ezt akkor is megtehesse, amikor a közösségi formatervezésiminta-oltalom jogosultjának hozzájárulásával, vagy e hozzájárulás nélkül – ha a hasznosító kizárólagos hasznosítási engedéllyel rendelkezik, és a jogosult az eljárás megindítására irányuló felhívás ellenére észszerű határidőn belül nem jár el – ő maga indítja meg a bitorlási pert.
- 30 A jelen ítélet 28. pontjában ismertetett rendszer egyébiránt nem volna következetes, ha a hasznosító csak a közösségi formatervezésiminta-oltalom jogosultja által indított eljárásba történő beavatkozás útján védhetné meg az érdekeit, jóllehet a hasznosító e jogosult hozzájárulásával – sőt kizárólagos hasznosítási engedély esetén e hozzájárulás nélkül – önállóan is jogosult kereset indítani a közös érdekek védelme érdekében.
- 31 Ezenkívül a hasznosító azon lehetősége, hogy saját kárának megtérítését a 6/2002 rendelet 32. cikkének (3) bekezdése szerinti kereset alapján igényelje, összhangban van az e rendelet (29) preambulumbekkezdésében megfogalmazott célkitűzéssel, amely arra irányul, hogy a közösségi formatervezésiminta-oltalomból eredő jogok az Unió területének egészén hatékonyan érvényesíthetők

legyenek, valamint e rendelkezés és az említett rendelet 32. cikke (4) bekezdésének célkitűzésével, amely a hasznosító számára a bitorlással szembeni jogérvényesítést, és ezáltal az említett, részére átengedett jogok védelmét lehetővé tévő eljárási eszközök biztosításában áll. A hasznosító számára annak megtiltása, hogy ebből a célból a jogait e kereset útján érvényesíthesse, a kizárólagos hasznosítási engedély esetét is beleértve, a hasznosítót a saját kárának megtérítése tekintetében teljesen a formatervezésiminta-oltalom jogosultjára utalná, és ez – abban az esetben, ha a jogosult nem jár el – sértené ugyanezen jogok érvényesítését. Következésképpen az ilyen tilalom mind a 6/2002 rendelet célkitűzésével, mind e rendelet 32. cikke (3) és (4) bekezdésének céljával ellentétes volna.

- 32 Ebből következően a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 6/2002 rendelet 32. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés alapján a közösségi formatervezésiminta-oltalom bitorlása miatt a hasznosító által indított eljárásban az utóbbi jogosult a saját kárának megtérítését igényelni.

A költségekről

- 33 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hetedik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendelet 33. cikke (2) bekezdésének első mondatát úgy kell értelmezni, hogy a hasznosító a hasznosítási engedély tárgyát képező közösségi formatervezésiminta-oltalom bitorlása miatti igényeket akkor is érvényesítheti, ha a hasznosítási engedélyt nem jegyezték be a közösségi formatervezésiminta-oltalmi lajstromba.**
- 2) **A 6/2002 rendelet 32. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés alapján a közösségi formatervezésiminta-oltalom bitorlása miatt a hasznosító által indított eljárásban az utóbbi jogosult a saját kárának megtérítését igényelni.**

Aláírások